

Paisatge | Josep Girabal Guitart i Josep M. Mata-Perelló (Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central) | Actualitzat el 23/06/2022 a les 10:00

El balç del Tomàs, un dels cingles bicolors d'Avinyó

El Geoparc de la Catalunya Central té molts cingles de gran importància, ja que són talls geològics naturals que ens permeten veure les roques que en un país pla tindríem fora del nostre abast. Són un recurs immillorable per al coneixement geològic i un dels grans atractius del nostre paisatge. A la rodalia d'Avinyó n'hi ha uns quants, alguns dels quals són bicolors, amb una part rogenca i una altra de blanquinosa. El més conegut és el del Tomàs, al costat d'una popular font i ben visible del poble estant.

Aquests balços han estat originats per l'erosió produïda per la riera Gavarresa, afluent del Llobregat, que descriu meandres, on l'aigua de les riudes agafa més velocitat a la part externa del revolt i amb els materials que arrossega erosiona intensament la riba, on es formen balmes que tard o d'hora s'esfondren, l'aigua s'enduu la runa caiguda i el procés continua formant una cinglera. El balç del Tomàs està format per gresos i margues, roques sedimentàries fruit de la consolidació de sorres i argiles acumulades aquí capa sobre capa a l'entorn de 30 a 35 milions d'anys, quan tota la Depressió Geològica de l'Ebre que inclou la Catalunya Central era una gran plana seca i calorosa sense sortida al mar. Al Nord hi havia el Pirineu en procés de formació i al Sud, on ara hi ha el Vallès i el Penedès, hi havia els Catalànids, una serralada que ja no existeix; d'aquelles muntanyes del sud baixaven rieres que en temps de pluges inundaven grans extensions de la plana i l'aigua acabava als llocs més baixos formant llacs de poca fondària.

Vegem l'origen dels dos colors: després de les inundacions la plana enfangada s'anava eixugant per la forta evaporació, llavors els sediments exposats a l'aire i a la calor tropical s'oxidaven i agafaven el color vermell. On es formava un llac o un aiguamoll els sediments no tenien contacte amb l'aire i quedaven de color gris o blanquinós. Observant el color dels cingles podrem imaginar el paisatge que hi havia en aquesta part del Bages fa milions d'anys i com evolucionava en el decurs dels temps geològics. Com que no es van dipositar al mar, tots aquests materials es

qualifiquen de *continentals*. El terme geològic que defineix aquests terrenys és el de Formació Artés. El pas de material roig a blanquinós ens diu que es va formar un llac on abans no n'hi havia cap, les causes poden ser diverses, una pot ser un canvi climàtic: si plovia més o hi havia menys evaporació es formaven llacs, o els que hi havia es feien més extensos; també podia passar que s'omplís de sediments un llac proper i se'n formés un altre en un lloc més baix, o que petits enfonsaments i elevacions del terreny fessin canviar lleugerament la seva topografia i per tant les aigües estancades canviessin de lloc.

[despiece]**Nom del paratge:** Balç del Tomàs.

Situació geogràfica: Municipi d'Avinyó, a la riba esquerra de la Gavarresa. Ens hi podem acostar amb cotxe des de la rotonda abans d'entrar al poble passant pel polígon del Punsic i la Depuradora.

Procedència del nom: Pren el nom de la casa de pagès propera.

Situació geològica: Forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre.

Importància geològica: Els cingles són talls geològics naturals de gran interès, i els bicolors tenen l'atractiu afegit de testimoniar canvis paisatgístics.

Materials geològics: Principalment gresos i margues continentals típics de la Formació Artés, en dos colors diferents, vermell en els al·luvials oxidats i blanc en els materials lacustres.

Edat de la formació: Els sediments es van dipositar a finals del període Eocè, fa prop de 34 Ma.

Curiositats: La font del Tomàs és l'única àrea recreativa al costat de la Gavarresa en tot el seu recorregut.[/despiece]